

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol!

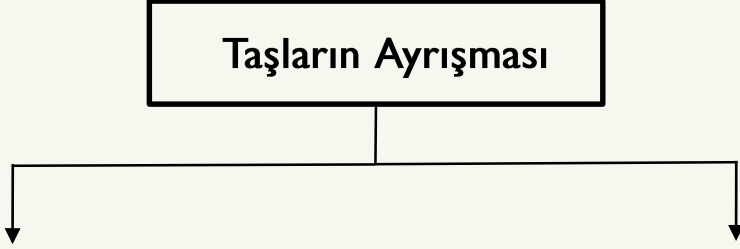
COĞRAFYA

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ (TÜRKİYE'DE TOPRAK TÜRLERİ)

Ana kayanın ayrışmasıyla oluşan içerisinde hava, su ve canlı bulunduran tabakaya **toprak** adı verilir.

Toprak, kayaların çözünmesiyle oluştuğu için önce ayrışma türlerine açıklama getirmeliyiz.

Taşların Ayrışması

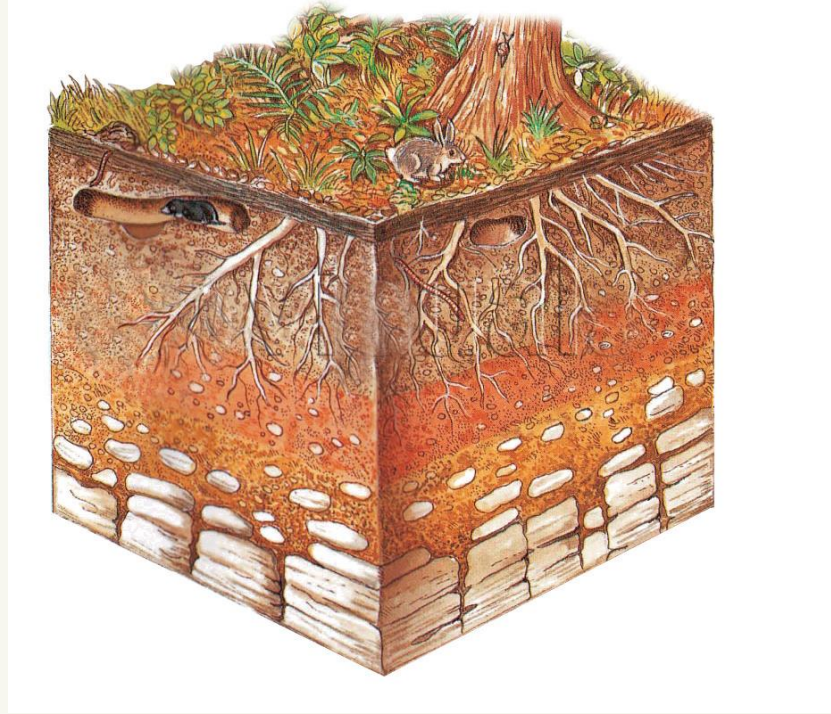
Fiziksel (Mekanik) Parçalanma

- Yaygın olduğu sahaların temel özelliği, sıcaklık farkının fazla olmasıdır.
- Türkiye'nin karasal iklim bölgelerinde yaygındır.
- Doğu Anadolu, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu bölgeleri, Ergene, Göller Yöresi ve İç Batı Anadolu fiziksel parçalanmanın yaygın olduğu sahalardır.

Kimyasal Çözünme

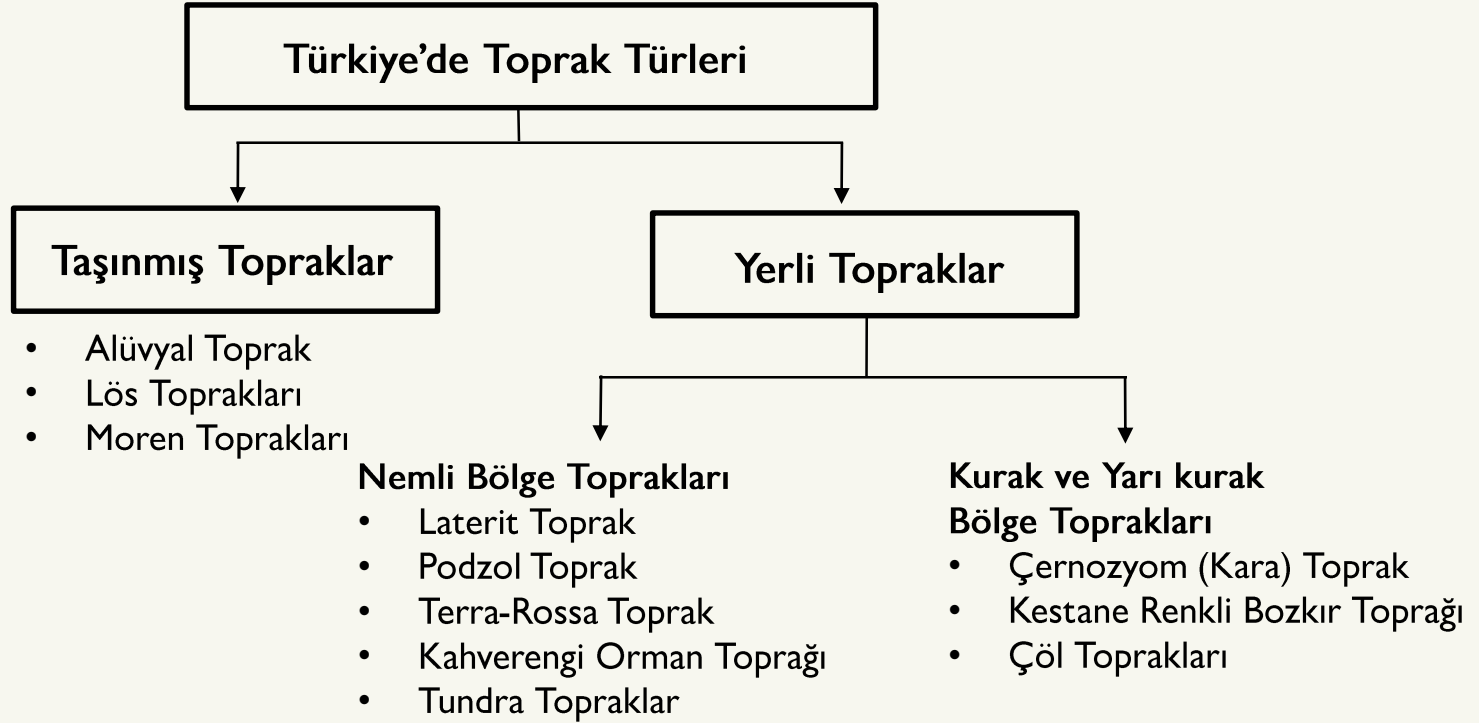
- Yağışın (nemin) fazla olduğu yerlerde etkin ayrışma türüdür.
- Ülkemizde en yaygın Karadeniz (özellikle Doğu Karadeniz) Bölgesi'nde görülür. Akdeniz Bölgesi yaygın olduğu diğer bir sahadır.
- Toprak oluşum hızı fazladır.

Toprak oluşumunda fiziksel ve kimyasal ayrışmanın yanında şu faktörler de etkilidir:

- **Kayacın yapısı:** Dayanıklı kayaların ayrışması, toprak oluşumunu süre olarak uzatır.
- **İklim:** Toprak oluşumunu etkileyen en önemli faktördür. İklimin özelliği toprağın karakterini belirler. Toprak oluşum hızı ve toprağın içerisindeki mineral ve humus, iklime göre şekillenir.
- **Mikroorganizmalar:** Toprak yalnızca inorganik maddelerden oluşmaz. Organik maddeler mikroorganizmalar yoluyla toprak oluşumuna katılır.
- **Eğim:** Yamaç eğimi fazla olan yerlerde toprak oluşumu taşınma nedeniyle zordur.
- **Zaman:** Toprak oluşumu için bütün şartlar elverişli olsa dahi belirli bir sürenin geçmesi gereklidir. Bu nedenle zamanın etkisi toprak oluşumunda dolaylıdır.

Taşınmış Toprakların Özellikleri:

- Farklı minerallerden oluştukları için verimlidirler.
- Bulundukları bölgelerin iklim ve bitki örtüsü özelliklerini tam olarak yansıtmazlar. (Bu durum, taşınmanın farklı iklim bölgelerinden olmasının sonucudur.)
- Erozyona bağlı olarak oluşmuşlardır.
- Horizonları yoktur.

I. Alüvyal Toprak:

- Akarsular tarafından taşınıp biriktirilir.
- Türkiye'nin delta ovalarında yaygındır.
- Geçirimli yapıdadırlar.
- Çok verimlidirler.
- Toprak gevşek yapılı olduğundan bina zeminleri eğer alüvyal arazi üzerine yapılacak ise mutlaka sağlamlaştırılmalıdır.
- Pamuk alüvyal toprakları çok sever ve bu topraklar üzerinde kalitesi artar.

2. Ls Toprakları:

- Rüzgarın etkisiyle oluřur.
- Kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde yaygındırlar.
- Türkiye'de İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde grlrlere.

3. Moren Toprakları:

- Buzulların taşınmasıyla meydana gelir.
- Türkiye’de bulunmaz.

Nemli Bölge Topraklarının Özellikleri:

- Yıkanma fazladır.
- Tuz ve kireç oranı azdır.
- Demir birikimi fazladır.
- Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır.

I. Laterit Toprak:

- Doğu Karadeniz kıyısında laterite çok benzeyen topraklar görülür.
- Verimi düşüktür.
- Dünyada Ekvator çevresinde görülür.
- Rengi kırmızıdır.
- Mineral ve humus bakımından fakirdir.

2. Podzol Toprak:

- Batı Karadeniz’de yer alır.
- Soğuk ve nemli bölge topraklarıdır.
- Rusya ve Kanada gibi soğuk yerlerde tayga ormanları altında oluşan topraklardır.

3. Terra-Rossa Toprak:

- Kırmızı topraklar da denilir.
- Bileşimindeki demiroksit nedeniyle kırmızı renklidir.
- Akdeniz iklim bölgelerinde görülür.
- Zeytin ve turunçgillerin tarımı yapılır.

4. Kahverengi Orman Toprakları:

- Verimlidirler.
- Humusça zengin ve mineralce fakir topraklardır.
- Geniş yapraklı orman kuşağının altındaki topraklardır.
- Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır.
- Çay ve kivi tarımı yapılır.

5. Tundra Toprakları:

- Türkiye’de görülmezler.
- Kışın donup yazın bataklığa dönüşen, kutuplara yakın yerlerde bulunan topraklardır.

Kurak ve Yarı Kurak Bölge Topraklarının Özellikleri:

- Yıkanma azdır.
- Tuz ve kireç oranı fazladır.
- İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu Bölgeleri ile İç Batı Anadolu, Ergene bölümlerinde yaygındır.

I. Çernozyom (Kara)Toprak:

- Verimleri aşırı humus nedeniyle oldukça fazladır.
- Çayır bitki örtüsü altında gelişen topraklardır.
- Erzurum-Kars çevresinde görülür.
- İklim koşulları nedeniyle tarımsal faaliyetler sınırlıdır.

2. Kestane Renkli Bozkır Toprak:

- Karasal iklim bölgelerinde yaygındır.
- Üzerinde genelde tahıl tarımı yapılmaktadır.
- Türkiye’de en yaygın toprak türüdür.

3. Çöl Toprakları:

- Türkiye’de görülmezler, ancak Konya – Karapınar çevresinde benzer topraklar vardır.
- Humus bakımından zayıf ve verimsiz topraklardır.